

Ezredvégi kvartett

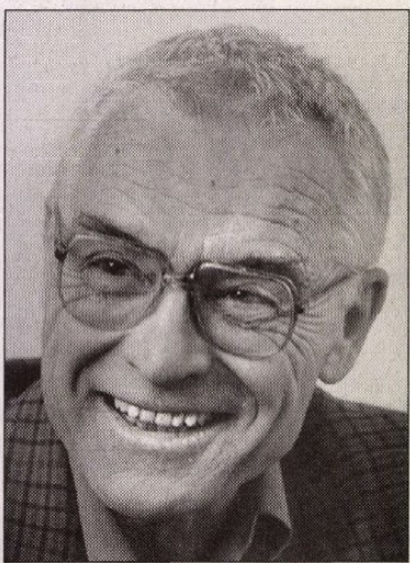
Gombár Csaba–Hankiss Elemér–Lengyel László–Szilágyi Ákos:
A kérdéses civilizáció

Amit ők négyen itt körül akarnak járni, most nem kevesebb, mint maga a „kortársi világhallgatás”: a bennünket aktuálisan körülvevő civilizációs mindenség.

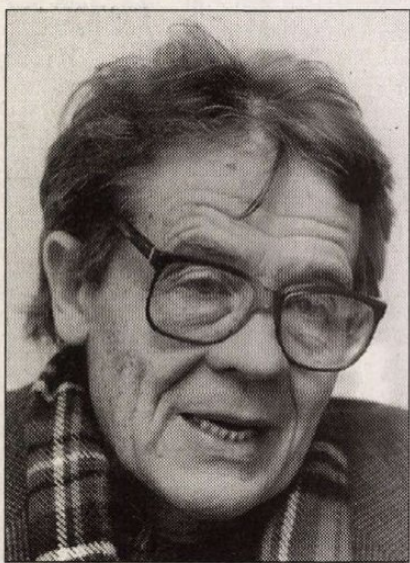
Gombár Csaba a globális civilizáció lehetőségéről és valóságáról beszél. A globalizáció, mondja, roppant „tektonikus mozgás”: maga a „gördülő történelem”, aminek átkaiból mindenképp részesülünk, áldásaiból viszont csak akkor, ha belékerülünk a sodorvonalába. Hankiss Elemér a nyugati civilizáció újabb szakaszát, a huszadik századi fogyasztói civilizációt fogja vallatni. A fogyasztói civilizáció, bizonyítja, fontos funkciókat betöltő rendszer: még oly apró megnyilvánulása, a képes pletykálap akár egyetlen száma is hagyományos toposzok és ősi mítoszok sorát élesíti újjá. Szilágyi Ákos az orosz civilizációt veszi szemügyre. Az orosz civilizáció, magyarázza, nem nyugati civilizáció: ami a mi nyugati civilizációnk szempontjából a globalizáció kezdetének látszik, az az ő számára magával a végpusztulással egyenlő. Lengyel László végül a közép-kelet-európai és a magyar civilizáció ezredvégi helyzetét vizsgálja meg. A Monarchia valaha volt közép-kelet-európai civilizációja immár a múltba süllyedt, fejtegeti, a kádári Magyarország civilizációs modelljét ellenben máig nem váltotta föl új civilizációs modell.

A kötetben mindenki a tőle megszokott erényekkel van jelen. Gombár ismét elegánsan-ráérősen kanyarítja a gondolatmenetét, Hankiss újra briliáns elemzésekkel örvendeztet meg, Szilágyi megint az apokaliptikus harsonájába fúj, Lengyel pedig újfent gyakorlottan meséli el a kádárizmus megunhatatlan meséjét. Ezredvégi kvartettjük: a máig porosz nyomokon araszoló hazai tudományosság üdítő színfoltja. (*Helikon-Korridor*, 291 oldal, 1400 forint)

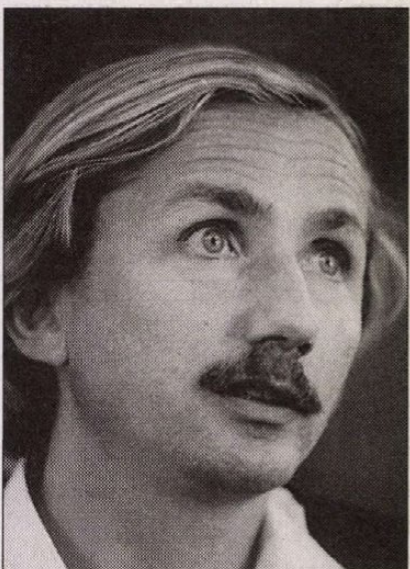
PERECZ LÁSZLÓ

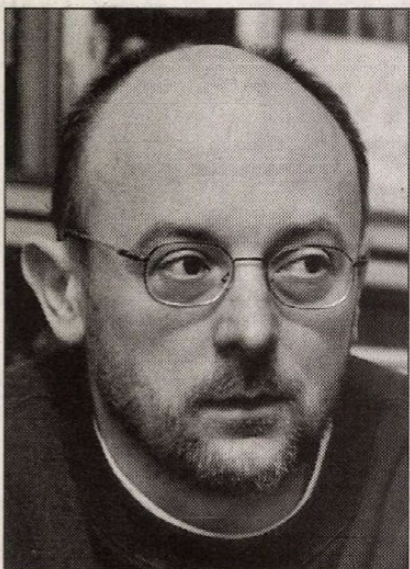
Gombár Csaba

Hankiss Elemér

Lengyel László

Szilágyi Ákos

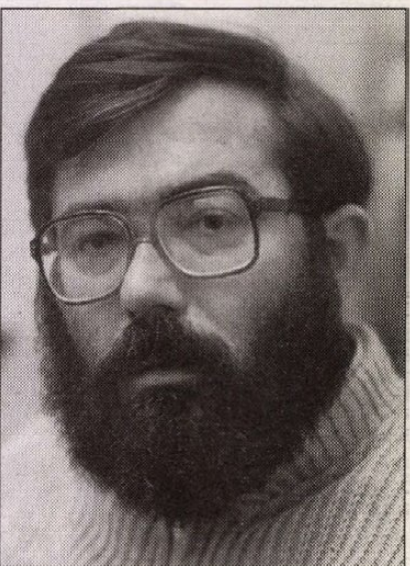
A költő ébresztése

Füzi László (szerk.): Búcsú barátaimtól. Baka István emlékezete

Ma már látszik: Baka István a kivettség és elhullás élményéből szerkesztett súlyos pátoszú, rangos és maradandó költészetet, amely számára egyszerre volt mélyen személyes és elvontan metafizikai ügy, mint ahogy közösségimondó gond is. Elszánt és megokolt pesszimizmusát alighanem a maga választotta peremhelyzet is táplálta, költőileg-íróilag nagy-nagy haszonnal, személyes boldogulását illetően viszont nagy-nagy hátrányokkal. Szegeden, egyetemi éveinek városában telepedett le, gyermeklap szerkesztőjeként, s ott is maradt. Abban a városban élte fel a felnőtt életét és futotta be alkotói pályáját, ahol a mindenkor magyar pokol otrombán és kendőzetlenül nyilvánítja ki a maga lehangolóan kisszerű lényegét; ő is tölthetett – emberileg és költőileg egyaránt – a szegedi módra lezajló rendszer-váltás grand guignolós látványával, ahogy a komócsinok pitiáner klánoszocializmusa olajozottan átfordult a Marinko-félék véres kezű maffiakapitalizmusába.

Baka István öt éve halott; negyvenhét évesen távozott, Ady Endre-i korban.

Élete utolsó fél évtizedében, amely újabb csalódások, majd a kegyetlen testi megpróbáltatások ideje volt, költészetét és szépprózáját egyszerre mélyült és ma-

Baka István

gasodott. Ekkor már megkapta a rangját megillető elismerést, olvasóktól, értőktől, díjazó kulturális hivatalosságoktól. Most verseit, nyilatkozatait, a vele készült interjúkat, a róla szóló kritikákat-tanulmányokat és életének egyik-másik mozzanatáról készült szépirodalmi feldolgozásokat olvashatjuk egybe gyűjtve, Füzi László összeállításában. Gazdag és impozáns anyag, mint ahogy gazdag és impozáns azoknak a névsora is, akik életében, s azóta is értőn és nagyrabecsúlással írtak Bakáról. Elismerésünkbe azért cseppnyi keserűség vegyül: nálunk az irodalmi félműlt, az alkotó távozása utáni időszak darálója kíméletlenül, vakon és közönyösen öröklődik, nevek és életművek porladnak a semmi-be szinte évek alatt. Lám, öt év telt el, s a kötetnek, amelyet nyilván Baka István költői híre ébren tartásának szántak létrehozói, máris Baka István ébresztésének a dolgát is el kell végeznie.

El is végzi, tőle telhetőleg; remélhetőleg gyűjteményes Baka-kiadások és Baka-monográfiák előhírnökeként. (*Nap*, 284 oldal, 1600 forint)

TAKÁCS FERENC

Konyhaelemi

Halmos Mónika: Kölyökkonyha

Halmos Mónika Kölyökkonyha című gyerekcsakácskönyvével, mint egy konyhai amazon, kiragad jó pár kiskölyköt a gyerekcsakácsból és meglehet örökre beleveti őket a konyhák sűrű, illatos, gőzölgő dzsungelébe. Nem állítjuk, hogy nem láttunk Halmos Mónikánál telitettebb és fincsiklandozóbb csakácskönyvet, de azért az a mozdulat, ahogy a szerző, a felnőtt, konyhaérett nő pajkosságával a kíváncsi gyerekekintétek keresztüztüben lerántja a leplet a főzés és a konyha titkairól, meglehetősen sejtelmes, szép, mondán és ezzel együtt pedagógikus gesztus.

Ehhez képest a Galanthus kiadó nem nagyon igyekezett, hogy gyerekekre szabja a könyvet. Valójában egy valódi felnőttcsakácskönyvet terveztek, vélhetőleg a vásárlóképes, pontosabban már pénztárcával rendelkező vevők kegyeit kerese. A kiadó tehát nem bírta az iramot, amit bölcs szerzőjük diktált. Pedig Halmos Mónika konyhafilozófiáját követ-

ve születhetett volna egy szabadabb, oldottabb, játékosabb könyvterv is.

Ennek ellenére persze a könyv használható, és amint kézbe veszi az ember, és elolvassa néhány receptleírását és jól temperált tanácsát nagyon meggyőző is. Például a Bohóc csodafakkal, azaz párolt zöldségek pulykamellel nevű étel bizalommal feladható házi feladatul egy ügyes kezű nyolcévesnek. De ugyanígy a görkörös vacsora vagy a répatorta is. Halmos Mónika, ez a mély érzésű konyhatanító nem írja túl könyvét. Nem gardírozza feleslegesen tanoncát, nem beszél a gyerekek receptek. Józan, világos és valahogy kedves receptek ezek. Olyannyira azok, hogy óvatoskodó, kihűlt szívű, konyhától elvadult felnőtteket is képes szelíden visszavezetni a főzés talányos és boldog birodalmába. (*Galanthus*, 79 oldal, 1780 forint)

A WITTMAN FIUK

VÁLOGATOTT KÖNYVJEGYZÉK

Március 19-től április 22-ig

GYERMEKKÖNYVEK

Rowling, J. K.
Harry Potter és a Titkok Kamrája
Animus, 316 oldal, 1390 forint

Grass, Günter
Macska és egér
Európa, 220 oldal, 1500 forint

Jackson, Lisa
Mindhalálig
General Press, 433 oldal, 999 forint

KÖLTÉSNET

Ferenczy Győző
Alacsony ég alatt
Palatinus, 245 oldal, 1800 forint

Jin, Ha
Várakozás
Ulpus, 284 oldal, 1180 forint

Hollósvölgyi Iván
A Barbie-nők elrablása
Palatinus, 62 oldal, 886 forint

Kundera, Milan
Az élet máshol van
Európa, 324 oldal, 1400 forint

Mezei András
Két égbolt alatt
Múlt és Jövő, 143 oldal, 980 forint

Libera, Antoni
A Madame
Európa, 544 oldal, 2200 forint

Nagy Gabriella
Vállalok bérbe sírni
Palatinus, 107 oldal, 880 forint

Popov, Jevgenyij
A hazafi lelke
Európa, 264 oldal, 1500 forint

Petri György
Válogatott versei
Unikornis, 177 oldal, 2900 forint

Roy-Bhattecharya, Joydeep
A Gábiel Klub
Európa, 400 oldal, 1700 forint

Simon Balázs
Például a galamb
Jelenkor, 53 oldal, 780 forint

Stone, Katherine
Újra együtt
General Press, 318 oldal, 999 forint

Térey János
Drezda februárban
Palatinus, 102 oldal, 1190 forint

Szabó Magda
Az őz
Európa, 240 oldal, 1300 forint

Vörös István
A darázs tanításai
Jelenkor, 190 oldal, 1300 forint

Szabó Magda
Merszi, Mőszjő
Európa, 240 oldal, 1300 forint

Zalán Tibor
Lassú halált játszik
Ister, 191 oldal, 1150 forint

Tokarczuk, Olga
Az Óskönyv nyomában
Európa, 224 oldal, 1100 forint

REGÉNYEK

Easton, Ellis Bret
Glamoráma
Európa, 656 oldal, 2500 forint

DRÁMA

Esterházy Péter
Harmonia caelestis
Magvető, 712 oldal, 2490 forint

Mroček, Slawomir
Drámák
Európa, 608 oldal, 2200 forint

Történelem foszlányokban

Birgit Willman–Petra Frese (szerk.):
A 20. század évről évre

Az USA hidrogénbomba-kísérletei; Le Corbusier „lakóház-kombinátja” elkészül; Fárúk egyiptomi király visszavonul; Egy férfi nővé operálnak; Az év musicalfilm-slagere az Ének az esőben; Magyar Autonóm Tartomány Romániában; A Mau-Mau felszabadító háborúja Kenyában; Műszívvel végzett műtét; Maria Callas, az operacsillag; Sugárhajtású utasszállító repülőgép; Eritát gyászolják; A Zatópek házaspár olimpiai aranyai; A „fekete leves” négyezer halálos áldozatot követel.

És, nekem a legkedvesebb: John Cage új zenéje. A zongorista kimegy a pódiumra, leül a zongorához, vár 4 perc 33 másodpercet, majd levonul a színpadról. A döbönt hangverseny-látogatók éppen az amerikai zeneszerző, John Cage „4.33” című, legújabb darabjának bemutatóját látták... Cage véleménye szerint a hang nem tartozik feltétlenül egy megkomponált zenedarabhoz...

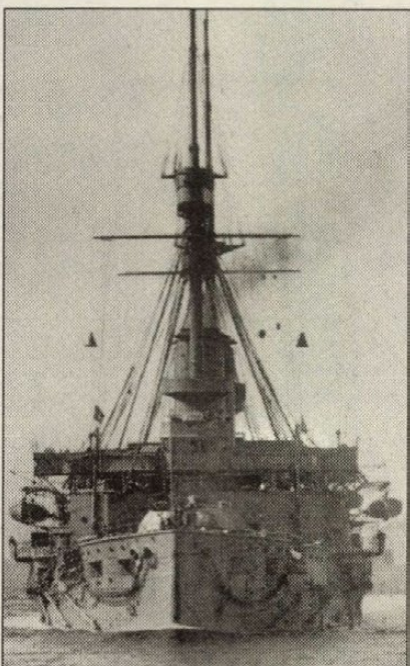
Ennyi fért bele – kiválóan illusztrálva születésem esztendejéről *A 20. század évről évre* című vaskos, nagy alakú, ragyogó minőségben kiállított kötetből. Sok ez vagy kevés?

Nagyon kevés és mégis sok. Családi képeskönyv az elmúlt száz év fontos és érdekes eseményeiről, személyiségeiről – mondja az alcím, éppen csak annyi a kérdés, kinek mi a fontos és érdekes. Az még meglehet, hogy az eredeti kiadó, a Chronik Verlag (Bertelsmann GmbH) munkatársainak ízlése, gondolatvilága, tehát szerkesztői elvei nem nagyon különböznek a magyar szempontoktól, de hát akkor is szubjektív ez a válogatás. Családi képeskönyv – ez viszont igaz. Olyan képeskönyv, amely alkalmas arra, hogy felkeltse az ifjabb korosztályok figyelmét a történelem iránt. Kiváló képanyaggal, rövid

szöszedetekkel, kissé harsány, de még ízléses tipográfiával. Ha pedig felnőt veszi kézbe a kötetet, ő sem fog unatkozni: rácsodálkozhat a múlt időre, eszébe juthat életének egy-egy korábbi emléke, s elmerenghet: milyen régen történtek is meg vele a dolgok. Érdekes könyv, lapozgatni, olvasgatni, való.

Tegyük azért szót: a „szócikk” címei gyakran ellentmondanak a magyar nyelvnek, mint ahogy a 20. századot is illenék római számmal írni. Így: XX. század. (*Athenaeum* 2000, 360 oldal, 6980 forint)

FRISS RÓBERT

A világ legnagyobb – brit – hadihajója, vízrebocsátásakor, 1906-ban

A mellékletet szerkeszti: VARGA LAJOS MÁRTON
A könyvjegyzéket a Könyvkereső adatbázisa bocsátotta rendelkezésünkre.